

“La humilitat és la qualitat dels hipòcrites”

Soberg, irònic, egocèntric, imaginatiu, incisiu, provocatiu, elitista, genial. Tots els trets de la polièdrica i complexa personalitat del dramaturg Oscar Wilde (Dublín, 1854 - París 1900) queden reflectits en aquesta entrevista per a la ‘St. James Gazette’ realitzada el gener del 1895. Un corrosiu text que havia estat considerat exemple primerenc del gènere de l’autoentrevista.

L'editor de les cartes d'Oscar Fingal O'Flahertie Wills Wilde, Rupert Hart-Davis, apuntaria que el text, en contra del que es pensava, podria ser fruit de la col·laboració de l'escriptor amb el seu secretari, Robert Ross. El fons no canvia. Comptat i debatut, reflecteix un Wilde altiu i devastador, en el seu màxim moment de glòria, amb les obres més reeixides ja publicades. Mesos abans de la seva caiguda en desgràcia, amb una acusació de sodomia per part del marquès de Queensberry que el durà a presó i esdevindrà la seva particular baixada als inferns.

“Trobe M. Oscar Wilde preparat per a sortir per una breu visita a l’Alger. No està llegint, és clar, un horari amb les sortides, sinó un diari francès que conté un article sobre la *première* d’*Un marit ideal* i que descriu la seva salutació al públic després de la representació. ‘Els francesos sí que saben reconèixer els moments brillants en la vida d’un artista!’, em diu lliurant-me l’article, com si l’entrevista hagués arribat al final.

—**Quin plaer sentiu en aparèixer en escena després de la representació d’una de les vostres obres?**

—Gens. Cap artista té interès per trobar-se amb el públic. És el públic el que té necessitat de trobar-se amb l’artista. Personalment, prefereixo la tradició francesa segons la qual el nom

de l’autor és simplement anunciat pel degà dels actors de la companyia.

—**Us agradaria que aquest costum fos adoptat a Anglaterra?**

—Certament. En la mesura que el públic s’interessa més per l’artista s’interessa menys per l’art. La personalitat de l’artista hauria de romandre desconeguda per al públic. Dit això...

—**Sí?**

—[Fa una pausa.] Seria més interessant que el nom de l’autor fos anunciat pel benjamí dels actors de la companyia.

—**Per tant, vós pugeu a escena únicament si n’hi ha una demanda insistent del públic?**

—Sí. Jo sempre he tingut una bona disposició a propòsit d’això. El públic sempre ha apreciat les meves obres i em sembla que faria mal fet de no fer-los cas.

—**Hi ha gent que ha criticat els vostres discursos.**

—Sí. La concepció tradicional vol que el dramaturg aparegui i agraeixi als seus amics el seu suport i la seva presència. Jo he canviat això, n’estic content. L’artista no ha de rebaixar-se a ser el lacai del públic. D’una banda, jo valoro ser apreciat pel públic i els actors. I, d’una altra, penso que la humilitat és la qualitat dels hipòcrites i la modèstia la qualitat dels incompetents. El deure i privilegi de l’artista és l’autoafirmació.

—**Senyor Wilde, a què atribuïu**

el fet que tan pocs homes de lletres –tret de vós mateix– hagin escrit peces per a ser representades?

—En primer lloc, a una censura irresponsable. El fet que la meua obra *Salomé* no sigui suficientment representada demostra la inanitat d’una tal institució. Si els pintors hagueren de mostrar les seves pintures als buròcrates, aquells que pensen en termes de formes i colors adoptarien un altre mode d’expressió. Si cada novel·la hagués de ser sotmesa a l’apreciació d’un magistrat, els qui tenen la passió de la ficció cercarien una nova manera de realitzar-se. Cap art no pot sobreviure a la censura. Cap art no hi sobreviurà.

—**I llavors?**

—Llavors, el rumor persistent, profusament estès pels periodistes durant trenta anys, és que el deure de l’artista és complaure el públic. El propòsit de l’art no és tant produir plaer com sofriment. El propòsit de l’art és ser art.

—**Contempleu alguna excepció?**

—Sí. El circ. Allà, raonablement, els desitjos del públic han de ser presos en consideració.

—**Penseu que la crítica dramàtica francesa és superior a la nostra?**

—Seria injust confondre els crítics francesos i anglesos. El crític francès és en general un home de cultura i de lletres. A França, poetes com Théophile Gautier han estat crítics. A Anglaterra sorgeixen d’una classe menys distingida. No tenen ni les mateixes capacitats i les mateixes possibilitats. Tenen qualitats morals però no qualificacions artístiques. Per a criticar el teatre, que és un art tan gran i complex, és necessària la més alta cultura. Ningú no pot dedicar-se a la crítica si no és capaç de rebre impressions d’unes altres formes d’art.

—**Admetríeu que aquests crítics dramàtics són sincers?**

—Sí. Però la seua sinceritat no és més que una forma d’estupidesa estereotipada. La crítica dramàtica hauria de ser tan versàtil com un actor. Hauria de fer canviar l’humor a voluntat i copsar la intensitat del moment.

EL TEMPS

Esplendor a la moqueta.

—Reconeixeu, almenys, que els crítics són incorruptibles?

—En un mercat on no hi haguera comprador.

—Els esteu negant també un passat de credibilitat?

—No tenen ni passat ni futur.

—Què cal fer, segons vós?

—Als més vells caldria reciclar-los i donar-los una pensió, i autoritzar-los a escriure de política, de teologia o de bimetalisme, matèries menys difícils que l'art.

—En realitat, caldria veure'ls, però no escoltar-los?

—No haurien de ser vistos ni escoltats.

—Vós diguéreu l'altre dia que sols hi ha dos crítics dramàtics a Londres. Jo voldria demanar-vos que...

—Els deuen estar molt contents de la meua declaració. Però he de dir que després de la darrera setmana, un dels dos ha estat esborrat de la meua llista.

—A qui heu deixat en la llista?

—Crec que el millor seria no esmentar el seu nom. El nostre home esdevin-

dria vanitos. Però la vanitat és privilegi dels creadors.

—I a qui heu esborrat?

—M. William Archer, de *World*.

—Què reprotxeu del seu article?

—No reprotxo res i ho deploro tot. És de mal gust escriure sobre mi designant-me amb el meu nom de pila. Escoltar el públic cridant el teu nom de pila és gratificant. Ser nomenat així en un article revela males maneres. Però males maneres fan el periodista.

—Penseu que els actors francesos són superiors als nostres?

—Els actors anglesos actuen molt bé. Però on són millors és en les rèpliques. Els manca la superba dicció dels francesos —tan clara, tan cadenciosa i musical. Anem al teatre francès a escoltar i a l'anglès a mirar. Hi ha, és clar, excepcions. Hi ha més d'un actor anglès capaç de produir un meravellós efecte dramàtic amb un monosíl·lab i dues cigarretes... [*M. Wilde resta en silenci un moment, després, afegeix:*] En tot cas, és això que s'anomena actuar.

—Esteu satisfet dels intèrprets d'*Un marit ideal*?

—M'han encantat. Tal vegada siguin massa fascinants. L'escena és el refugi de la gent massa fascinant.

—Heu sentit a dir que tots els personatges de les vostres obres parlen com vós?

—M'arriben rumors de cert caire de tant en tant [*diu M. Wilde encenent una cigarreta*], i m'han arribat certes crítiques en aquell sentit. De fet, únicament els darrers anys els crítics dramàtics han tingut l'ocasió de veure obres escrites per un autor que controla el seu estil. En el cas d'un dramaturg que és també un artista és impossible no sentir que l'obra d'art, per a ser

“El propòsit de l'art no és tant produir plaer com sofriment”

“Ni un sol dramaturg d’aquest segle ha tingut la més mínima influència sobre mi”

una obra d’art, ha d’estar dominada per l’artista. Cada obra de Shakespeare està dominada per Shakespeare. Ibsen o Dumas dominen les seues obres. Les meues obres estan dominades per mi mateix.

—**Teniu alguna influència dels vostres predecessors?**

—Necessito declarar de forma definitiva, i espero que d’una vegada per totes, que ni un sol dels dramaturg d’aquest segle ha tingut la més mínima influència sobre mi. Tan sols dos m’han interessat.

—**Qui són?**

—Victor Hugo i Maeterlinck.

—**Hi ha uns altres escriptors que hagin tingut influència en la vostra obra?**

—Deixant de banda la prosa i la poesia dels autors grecs i llatins, els únics autors que m’han influenciat són Keats, Flaubert i Walter Pater, i, quan em vaig creuar amb ells, ja havia fet la meitat del camí per trobar-los. L’estil deu estar en l’ànima abans de reconèixer-lo en els altres.

—**Considerereu que *Un marit ideal* és la millor de les vostres obres?**

—[*Un somriure seductor creua el rostre de M. Wilde.*] Heu oblidat la meua cèlebre frase: “Tan sols els mediocres milloren”. Les meves obres són com la fórmula d’un jove i meravellós poeta: com una rosa blanca sobre una tija verda, prop d’una altra. Elles formen un cercle perfecte, i, dins de la seva delicada esfera, completen la vida i l’art.

Oscar Wilde en posa aristocràtica.

—**Creieu que els crítics apreciaran la vostra pròxima obra (*La importància de ser Franc*)?**

—Espero que no.

—**Ja no m’atreveixo a preguntar-vos si agradarà al públic.**

—Quan una obra que és art es representa en escena, allò que se sotmet a examen no és l’obra, sinó el públic.

—**Quin tipus d’obra ens podem esperar?**

—Una obra exquisidament trivial, una delicada bombolla de fantasia, amb la seva pròpia filosofia.

—**La seva pròpia filosofia?**

—Hauríem de tractar totes les coses trivials de la nostra vida seriosament i totes les coses serioses amb sinceritat i trivialitat.

—**No teniu cap inclinació pel realisme?**

—Ni la més mínima. El realisme no és més que un rerefons. No pot ser un motiu artístic per a una obra d’art.

—**Dit això, he sentit a dir que us han elogiat el retrat que feu de l’alta societat londinenca.**

—Si Robert Chiltern, el personatge d’*Un marit ideal*, fos un banal empleat, la humanitat de la seva tragèdia no seria menys commovedora. L’he situat dins les altes esferes de la societat perquè és un dels aspectes de la vida social que conec millor. Per a escriure amb propietat cal tenir coneixement de causa.

—**No veieu res digne de ser tractat en les tragèdies de la vida quotidiana?**

—Si un periodista és aixafat per un vehicle de quatre rodes a l’Strand –incident del qual, a pesar meu, mai no he estat testimoni– això no em provoca cap tipus d’inspiració des del punt de vista dramàtic. Potser estic equivocant. Però l’artista ha de conèixer els seus límits.

—**I bé, ha estat un gran plaer escoltar-vos.**

—N’estic segur. Però digueu-me quin mitjà feu servir per a anotar les vostres entrevistes.

—**Esteno...**

—Així us dieu? No és un nom gaire gracios.

[*I jo he marxat.*]

POESIA 314
Edicions Tres i Quatre / València

JORDI LLADONA
Contraida

CARLES DUARTE I MONTSERRAT
Alba del vespre

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual
en www.tresiquatre.com